

8. *Онищенко О. Каталоги – інформаційне ядро бібліотек: роль і значення в період комп'ютеризації / О. Онищенко // Бібл. вісн. – 1997. – № 6. – С. 6–11.*
9. *Онiстрат Н. Електронні та карткові інформаційно-пошукові системи бібліотеки: питання взаємодії / Н. Онiстрат // Бібл. форум України. – 2007. – № 2. – С. 14–16.*
10. *Осаула В. Бібліотечна картково-каталожна ера: класика інформаційно-пошукових систем в електронному середовищі сучасних бібліотек / В. Осаула // Вісн. Кн. палати. – 2009. – № 3. – С. 19–22.*
11. *Шрайберг Я. Л. Основные положения и принципы разработки автоматизированных библиотечно-информационных систем и сетей: главные тенденции окружения, основные положения и предпосылки, базовые принципы : учеб.-практ. пособие / Я. Л. Шрайберг. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Либерия, 2001. – 104 с.*
12. *Лобановська І. Удосконалення традиційних карткових систематичних каталогів / І. Лобановська, Н. Грудініна // Бібл. вісн. – 2009. – № 4. – С. 20–22.*
13. *Карпенко І. Інформаційно-бібліотечна система «УФД/Бібліотека» / І. Карпенко // Шк. б-ка. – 2005. – № 5. – С. 44–47.*

УДК 017:004.91:025.7/9

Ржеуський А. В.

Національний університет «Львівська політехніка»

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ОПИСІВ ЕЛЕКТРОННОГО КАТАЛОГУ ІЗ ЕЛЕКТРОННИМ НАУКОВИМ АРХІВОМ: З ДОСВІДУ РОБОТИ НТБ ЛЬВІВСЬКОЇ ПОЛІТЕХНІКИ

Висвітлено технологічний процес створення можливостей переходу від бібліографічних описів бази даних «Праці вчених Львівської політехніки» до повнотекстових матеріалів, представлених у електронному науковому архіві Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка».

Ключові слова: електронний каталог, електронний науковий архів, інформаційна система, бібліотека.

Rzheuskiy A.

INTERCONNECTION OF ELECTRONIC CATALOGUE BIBLIOGRAPHIC DESCRIPTIONS AND ELECTRONIC SCIENTIFIC ARCHIVE: FROM THE EXPERIENCE OF LVIV POLYTECHNIC SCIENTIFIC LIBRARY

The technological process of transition opportunities from the database of bibliographic descriptions «Works of scientists of Lviv Polytechnic» to full-text materials presented in the electronic scientific archive of Lviv Polytechnic National University Scientific Library is shown.

Keywords: electronic catalogue, electronic research archive, information systems, library.

Із динамічним впровадженням та формуванням колекцій інституційних репозитаріїв, збільшенням кількості бібліографічних описів в електронних каталогах бібліотек сформувалася тенденція набуття ними нових якостей та форм кооперації.

Новизна публікації полягає у представленні процесу переходу від бібліографічних описів документів електронного каталогу до повнотекстових версій, що зберігаються у електронному науковому архіві Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка». Дослідження проводилося на основі бази даних «Праці вчених Львівської політехніки», створеної у автоматизованій бібліотечній системі «УФД/Бібліотека».

Об'єктом дослідження є інтеграційний аспект у формуванні інформаційних ресурсів.

Предмет дослідження: процес приєднання повнотекстових версій публікацій, що зберігаються у електронному науковому архіві Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка» із бібліографічними описами бази даних «Праці вчених Львівської політехніки».

Питання, зокрема, приєднання бібліографічних описів бази даних праць співробітників університету із повнотекстовим контентом електронного архіву порушувалися у працях Патрушевої Т. [1], Воропаєвої В. Я. [2], Ковязіної О. В. [3], які подають відомості про наявність можливості для користувача переходу від метаданих електронного каталогу до повнотекстових матеріалів, що зберігаються у інших базах даних.

Так, Воропаєва В. Я. розглядає створення внутрішньої електронної бібліотеки шляхом зібрання в бібліотеці (з відповідними посиланнями на повні тексти в електронному каталозі) наукових і методичних праць співробітників Донецького національного технічного університету [2].

Патрушева Т. вказує, що через електронний каталог Наукової бібліотеки цілодобово здійснюється доступ до електронних бібліографічних реферативно-повнотекстових баз даних [1, с. 124].

Як зазначає Ковязіна О. В., важливою складовою роботи із формування бази даних праць співробітників Інституту обчислювального моделювання СВ РАН постала вимога прив'язки до записів, що містять повні тексти [3].

У Науково-технічній бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка» створено базу даних «Праці вчених Львівської політехніки» [4] як інформаційного ресурсу, що акумулює бібліографічні описи публікацій вчених університету (рис.1). Електронна база даних запроваджена у 2007 році та формується на основі кафедральних звітів (списків праць викладачів) про наукову роботу.

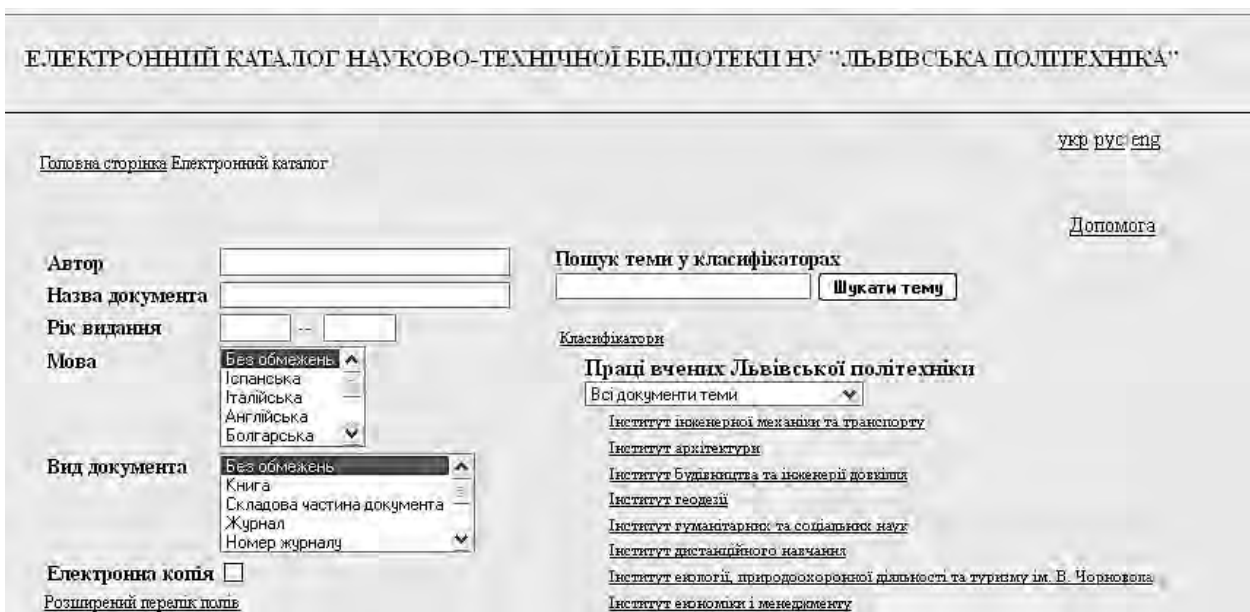

Рис. 1. Зовнішній модуль бази даних «Праці вчених Львівської політехніки».

З 2009 року бібліотека розпочала ведення інституційного репозитарію університету – електронного наукового архіву.

Електронний науковий архів Науково-технічної бібліотеки Національного університету Львівська політехніка – це база даних, де розміщені повнотекстові наукові та навчальні документи працівників університету і партнерів. Даний ресурс налічує понад 25000 електронних документів.

Одним із джерел наповнення електронного наукового архіву Науково-технічної бібліотеки «Львівської політехніки» є Видавництво Національного університету «Львівська політехніка» [5, с. 194].

Формування технологічного процесу приєднання до бібліографічного опису документа його повнотекстової електронної версії було розпочато у 2013 році. Технологічні аспекти цього процесу обговорювалися у ході проведення у НТБ Львівської політехніки щорічного міжвузівського семінару «Особливості роботи системи «УФД/Бібліотека» у бібліотеці вищого навчального закладу».

Даний процес здійснюється працівниками відділу наукової бібліографії у технологічному комплексі, що передбачає наповнення і редагування бази даних «Праці вчених Львівської політехніки».

До функціональних обов'язків цього відділу також входить забезпечення технологічного циклу із формування Електронного наукового архіву Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка», що забезпечує поширення доробку співробітників Львівської політехніки не тільки у середовищі локальної бібліотечної мережі, а й у глобальній мережі Інтернет в межах світових тенденцій розвитку відкритого доступу.

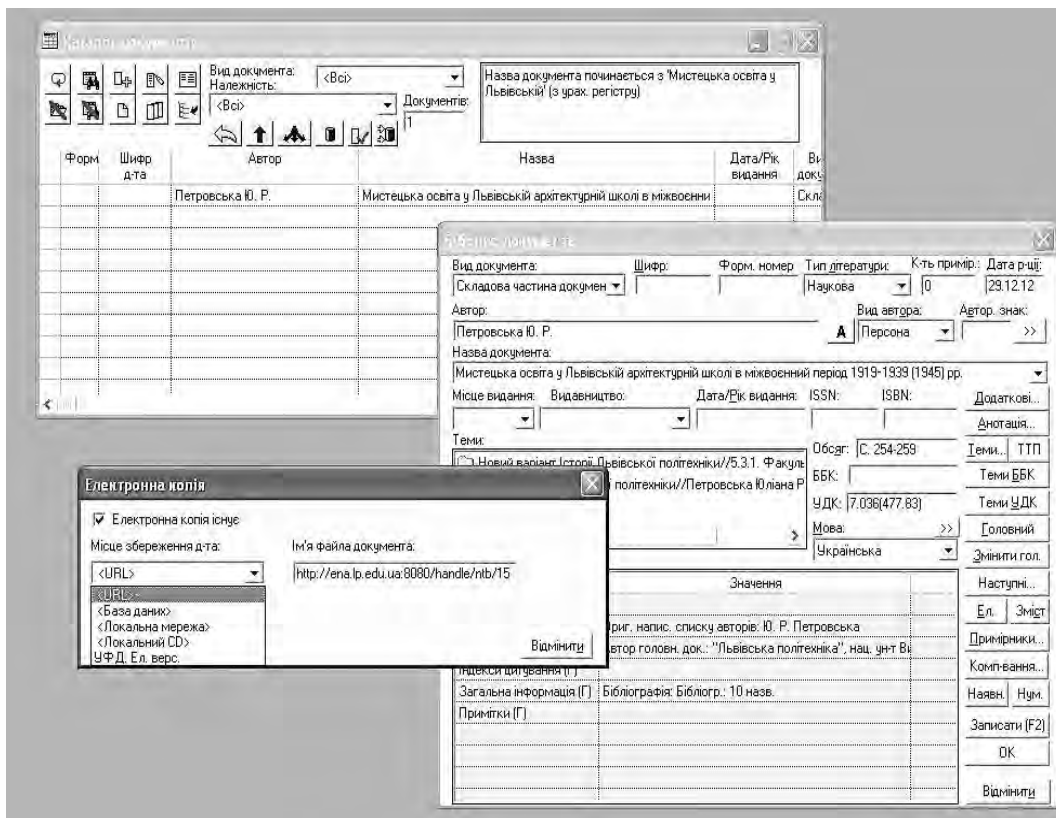

Рис. 2. Технологічний процес приєднання електронної адреси повнотекстового документа до аналітичного опису у базі даних.

Приєднання повнотекстової версії документа відбувається двома шляхами:

- при формуванні метаданих на документ у базі даних «Праці вчених Львівської політехніки»;
- при редагуванні електронного наукового архіву.

Перший шлях передбачає приєднання електронної копії документа до бібліографічного опису у системі УФД/Бібліотека при створенні метаданих на документ. Цей процес забезпечується за допомогою технологічних можливостей АБІС, оскільки в процесі роботи відбувається звернення до форми «Електронна копія» (рис. 2).

При перегляді нових надходжень до фондів бібліотеки бібліограф вносить у базу даних «Праці вчених Львівської політехніки» бібліографічні описи праць співробітників університету:

- аналітичні описи на статті із тематичних серій «Вісника Національного університету «Львівська політехніка», збірників наукових праць університету, матеріалів конференцій;
- бібліографічні описи окремих праць: монографій, навчальних посібників, підручників, методичних розробок.

Технологічно процес відбувається наступним чином:

Крок перший – внесення метаданих про публікацію у відповідні поля форми «Бібліопис документа» бази даних «Праці вчених Львівської політехніки»;

Крок другий – звернення до електронного наукового архіву бібліотеки для копіювання персонального ідентифікатора електронної версії публікації (електронної адреси документа);

Крок третій – відкриття у формі «Бібліопис документа» вікна «Електронна копія» і заповнення необхідних полів:

- проставлення у полі «Електронна копія існує» відмітки про її наявність;
- виділення «URL» у полі «Місце збереження документа»;
- внесення електронної адреси документа у поле «Ім'я файла документа».

Шлях другий передбачає дії від зворотнього. При первинному редагуванні електронного архіву чи редагуванні з метою оновлення [6, с. 101] необхідно:

- звертати увагу на відомості про приєднання повного тексту документа до метаданих з бази даних «Праці вчених Львівської політехніки»;
- при відсутності гіперпосилання – скопіювати персональний ідентифікатор електронної версії публікації (електронну адресу документа) до бази даних «Праці вчених Львівської політехніки»;
- далі діяти згідно кроку третього у попередньому алгоритмі.

Кінцевим результатом описаного технологічного процесу, після оновлення адміністратором електронного каталогу, буде отримання бібліографічного опису документа із зазначенням гіперпосилання на повнотекстову версію, розміщену у середовищі електронного наукового архіву (рис. 3).

ЕЛЕКТРОННИЙ КАТАЛОГ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ НУ "ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА"

[Головна сторінка](#) [Електронний каталог](#) [Відібрані документи](#)

[укр](#) [pvc](#) [eng](#)

Умови пошуку

Назва документа починається з 'Мистецька освіта у'

Результати 1 - 1 від загального числа 1

1. Петровська Ю. Р.

Мистецька освіта у Львівській архітектурній школі в міжвоєнний період 1919–1939 (1945) рр. // "Львівська політехніка". нац. ун-т. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". [зб. наук. пр.] М-во освіти і науки, молоді та спорту України : відп. ред. Б. С. Черкес. – Львів, 2012. – № 728. Архітектура. – С. 254–259. – Бібліогр.: 10 назв.

Опис документа <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/15773>

Рис. 3. Зразок бібліографічного опису в електронному каталозі, що має посилання на електронну копію.

Даний процес приєднання електронних версій публікацій співробітників університету із бібліографічними описами бази даних «Праці вчених Львівської політехніки» дозволяє:

- підвищити інформативність бази даних «Праці вчених Львівської політехніки»;
- забезпечити взаємозв'язок електронного каталогу із повнотекстовою базою даних;
- надати можливість on-line обслуговування;
- розширити функціональні можливості відкритого доступу до напрацювань працівників Львівської політехніки;
- підвищити показники цитування публікацій.

Таким чином, дві автономні бази даних – інформаційно-бібліографічна та повнотекстова трансформуються в пов'язані між собою з допомогою вбудованих гіперпосилань інформаційні ресурси.

Список використаних джерел

1. Патрушева Т. О. *Бібліографічна продукція бібліотеки Національного університету «Києво-Могилянська академія»: традиційна та електронна [Електронний ресурс] / Тетяна Патрушева // Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника: історія і сучасність: доп. та повідомлення Міжнар. наук. конф., Львів, 28–30 жовт. 2010 р. – Л., 2010. – С. 124–127.*

2. Воронаєва В. Я. *Електронні ресурси НТБ ДонНТУ: джерела формування і особливості доступу [Електронний ресурс] / В. Я. Воронаєва. – Режим доступу: <http://ea.donntu.org:8080/jspui/bitstream/123456789/337/3/Resources.pdf>). – Назва з екрану.*

3. Ковязина Е. В. *Електронний архив научних публікацій: етапи розвитку [Електронний ресурс] / Е. В. Ковязина // Библиотеки и информационные ресурсы в современном мире науки, культуры, образования и бизнеса: материалы конф. – Москва : ГПНТБ России, 2013. – Режим доступу: http://www.gpntb.ru/ntb/ntb/2014/2/ntb_2_3_2014.pdf). – Назва з екрану.*

4. Белоус І. О. *Створення персональних та біобібліографічних ресурсів бібліотеки як засобу збереження наукової спадщини університету [Електронний ресурс] / І. О. Белоус // Університетська бібліотека та інформаційні сервіси для науки та освіти : наук.-практ. інтернет-конф. – Харків, 2013. – Режим доступу: http://lib.nuph.edu.ua/fullis/konf_101013/bilous.pdf. – Назва з екрану.*

5. Андрухів А. І. *Засоби популяризації наукових публікацій університету в середовищі WWW / А. І. Андрухів, Д. О. Тарасов // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства : матеріали третьої наук.-практ. конф. 29 верес. 2011 р. – Львів, 2011. – С. 193–201.*

6. Андрухів А. І. *Технологічні особливості редагування інформації у електронних архівах / А. І. Андрухів, Д. О. Тарасов // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства : матеріали другої наук.-практ. конф., 23 верес. 2010 р. – Львів, 2010. – С. 99–104.*